

Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri

Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü tarafından “Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri” serisinde Dördüncü Cilt olarak yayımlanan bir eserdir. Eserin ilk baskısı 1964'te yapılmıştır. Seyfettin Turhan'ın tespitlerine göre “Atatürk metinleri” yani *Nutuk* ile birlikte *Söylev ve Demeçler* yaklaşık 1.4 milyon sözcüktür. İşte *Tamim, Telgraflar ve Beyannameler* bu Atatürk metinleri içinde önemli bir yer tutmaktadır. Prof. Dr. A. Afet İnan birinci baskısına yazdığı ön sözde; tamim, telgraf ve beyannamelerin bir araya toplanarak bu eserin oluşturulması sürecini ve kaynak olarak önemini şu şekilde anlatmaktadır:

“Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayın Programı içinde 20.5. 1946 tarihinde 23 sayılı karar gereğince, ‘Atatürk'ün tamim, telgraf ve beyannameleri’nin bir araya toplanması, Enstitü Müdürü Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal tarafından İlmi Danışma ve Yönetim Kurulunun tetkikine sunulmuştur. O tarihten itibaren mümkün olduğu nispette derlenmesine ve tasnifine çalışılan bu eseri, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü yayınları arasında çıkarıyoruz. Böylece bu seriden IV. Cilt ile Atatürk'ün Kurtuluş Savaşımız ve Cumhuriyet tarihimiz ile ilgili belgelerin önemli bir kısmı toplanmıştır. Bu dört ciltteki belgeler Nimet Arsan tarafından derlenerek hazırlanmıştır. Tarih tetkiklerinin belgelere dayanması esas olduğuna göre, kronolojik bir sıraya göre tertiplenen bu tamim ve telgraflar kitabı kaynak eserler arasında yer alacaktır.”

Bu ilk baskıdaki eksik olan Atatürk'e ait diğer tamim, telgraf ve beyannameler; Sadi Borak ve Utkan Kocatürk'ün hazırladığı ve 1972'de aynı Enstitü tarafından yayınlanan *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri V* içinde dördüncü ve beşinci bölümler de yer almıştır. *Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri IV*, daha sonra Atatürk Araştırma Merkezi tarafından *Söylev ve Demeçler*'in tek kitap olarak yayınlanan üç cildini takiben 1991'de yeniden yayımlamıştır (2. Baskı). Esere bu baskısında Sadi Borak ve Utkan Kocatürk'ün 1972'de Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü yayınları arasında yayımladıkları *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri V* adlı eserdeki *Tamim, Telgraf ve Beyannameler* de eklenmiştir. Atatürk metinlerinin en önemli kısmını oluşturan *Tamim, Telgraf ve Beyannameler*'in 3. baskısı yine Atatürk Araştırma Merkezince 2006'da “Atatürk'ün 125. Doğum Yıldönümüne Armağan” olarak yayımlanmıştır. Bu baskıda diğerlerinden farklı olarak “Açıklamalı Dizin” eklenmiştir. Doç. Dr. Mehmet Evsile tarafından hazırlanan ve büyük boy 56 sayfa olan “Açıklamalı Dizin” okuyucular açısından önemli bir boşluğu doldurmuştur. Atatürk Araştırma Merkezi 2006'da “Atatürk'ün 125. Doğum Yıldönümüne Armağan” olarak *Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri IV*'ü “Bugünkü Dille” de yayımlamış bulunmaktadır. Eseri bugünkü dille yayına hazırlayanlar, Prof. Dr. Ali Sevim, Prof. Dr. İzzet Öztoprak ve Prof. Dr. Mehmet Akif Tural'dır. Bu baskı toplam 745 sayfadır. *Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri* konusunda burada bahsedilmesi gereken bir diğer çalışma da Sayın Sadi Borak tarafından yapılan önemli bir araştırmadır. *Atatürk, Resmî Yayınlara Girmemiş Söylev, Demeç, Yazışma ve Söyleşileri* başlığı ile yayımlanan bu araştırmada adından da anlaşılacağı gibi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü ve Atatürk Araştırma Merkezi tarafından yayımlanan *Tamim, Telgraf ve Beyannameler* dışındaki malzeme toplanmıştır. Sayın Sadi Borak'ın bu eseri önce 1980'de Halkevleri Yayını, sonra da 1997'de Kaynak Yayınları tarafından basılmıştır. Eserin en son baskısı Kırmızı ve Beyaz Yayınları arasında Eylül 2004'te 597 sayfa olarak yayınlanmıştır. Bu eserin İkinci Bölümü “Genelge, Telgraf, Beyanname ve Mektuplar” başlığını taşımaktadır (s. 351-571). Yine bu konuda resmî olmayan bir önemli çalışma da Seyfettin Turhan'ın imzasını taşımaktadır: “Atatürk'te Konular Ansiklopedisi” (Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1993, 1-567 s.). Yazar, *Söylev ve Demeçler*'in 5 cildi ile Sadi Borak'ın yukarıda bahsettiğimiz eserinin tüm içeriğini konularına

göre tasnif ederek alfabetik ve ansiklopedik bir çalışma ile okuyucuya sunmuştur. Bu ansiklopedik eser özellikle meslekten tarihçi olmayan aydınlarımız ve gençlerimiz için önemli bir kolaylık sağlamaktadır.

Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri, Söylev ve Demeçleri tamamlayan bir eser olarak; onun yaşam öyküsü, yaşadığı olaylar, Millî Mücadele öncesi, sırası ve sonrasındaki gelişmeler ile Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecini anlatan yazışmaları içeren çok önemli bir eserdir. Bu eser, aynı zamanda Atatürkçü Düşünce Sistemi ile Atatürk'ün çeşitli konular hakkındaki düşüncelerinin öğrenilebileceği birinci elden kaynak durumundadır.

Ali GÜLER

KAYNAKÇA

Atatürk'ün Tamim Telgraf ve Beyannameleri (Atatürk'ün 125. Doğum Yıldönümüne Armağan), Ankara 2006.

03/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ataturkun-tamim-telgraf-ve-beyannameleri/?pdf=3771> adresinden erişilmiştir